

ÒPERES

L'arbore di Diana

de Vicent Martín i Soler
Octubre de 2009 dies 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13 i 14

El rei Roger *Król Roger*

de Karol Szymanowski
Novembre de 2009 dies 2, 5, 7, 8, 10, 11, 13 i 16

Hypermusic Prologue Opera al Foyer

d'Hèctor Parra
Novembre de 2009 dies 27 i 28

Il trovatore

de Giuseppe Verdi
Desembre de 2009 dies 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11,
13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 27, 29 i 30

Tristan und Isolde

de Richard Wagner
Gener de 2010 dies 23, 27 i 31
Febrer de 2010 dies 4, 6, 8, 10, 12, 16, 18 i 20

La fille du régiment

de Gaetano Donizetti
Març de 2010 dies 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 22 i 25

El rapte en el serrall

Die Entführung aus dem Serail
de Wolfgang Amadeus Mozart
Abril de 2010 dies 12, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22 i 23

El cavaller de la rosa

Der Rosenkavalier
de Richard Strauss
Maig de 2010 dies 10, 13, 16, 19, 22, 25 i 28

Les mamelles de Tirésias

de Francis Poulenc
Maig de 2010 dies 27 i 29

La dama de piques *Pikovaia Dama*

de Piotr I. Txaiikovski
Juny de 2010 dies 19, 22, 25 i 28
Juliol de 2010 dies 1 i 4

El jugador Òpera al Foyer

de Serguei Prokófiev
Juny de 2010 dies 26 i 29

Doña Francisquita

d'Amadeu Vives
Juliol de 2010 dies 23, 24, 25, 27, 28, 29 i 30

DANSA

English National Ballet

Setembre de 2009 dies 3, 4, 5, 6, 8, 9 i 10
Les Sylphides, La mort del cigne, Le spectre de la rose,
Faune i Schéhérazade

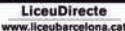
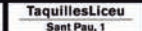
Sasha Waltz & Guests

Febrer de 2010 dies 1, 2 i 3
Impromptus

The Royal Ballet

Juliol de 2010 dies 10, 11, 12 i 13
La bella dorment

VENDA DE LOCALITATS

INFORMACIÓ
Tel. 93 485 99 13 www.liceubarcelona.cat

CONCERTS

Vivaldi

Novembre de 2009 dia 6

Szymanowski

Novembre de 2009 dia 15

Final Concurs

«Francesc Viñas»

Gener de 2010 dies 15 i 17

Elles

de Felix Mendelssohn

Febrer de 2010 dies 17 i 19

War Requiem

de Benjamin Britten

Juliol 2010 dies 3 i 6

RECITALS

Bejun Mehta

Desembre de 2009 dia 17

Montserrat Caballé

i les seves veus

Desembre de 2009 dia 28

Joyce DiDonato

Gener de 2010 dia 24

Felicity Lott

Febrer de 2010 dia 5

Christine Schäfer

Juny de 2010 dia 21

PROGRAMACIÓ AL FOYER

Sessions al Foyer

Martín i Soler

i la seva època

Octubre de 2009 dia 15

Descobrir els polonesos

Novembre de 2009 dia 12

Donizetti i els epígons

de l'òpera buffa

Març de 2010 dia 27

De Mozart a Strauss

Abril de 2010 dia 9

La música i el joc

Juny de 2010 dia 30

Sessions "golfes"

In der Bar zum Krokodil

Febrer de 2010 dia 26 i 27

Sunday in New York

Juny de 2010 dia 11 i 12

Gemma Aguilera (Sant Boi de Llobregat, 1979) acaba de publicar un complet estat de la qüestió sobre els nostres parents més propers, els neandertals. Amb un estil que casa perfectament rigor i amenitat, la periodista d'EL TEMPS presenta el llibre 'Una humanitat extingida' (Ara Llibres).

Per què trobes que ens fascinen tant els neandertals?

—Potser per aquests interrogants que ens generen: som els sàpiens els únics humans que hem existit mai? Què hauria passat si els neandertals no haguessin desaparegut? Pot ser que hi hagi una altra humanitat i això també ens fa pensar què som realment nosaltres.

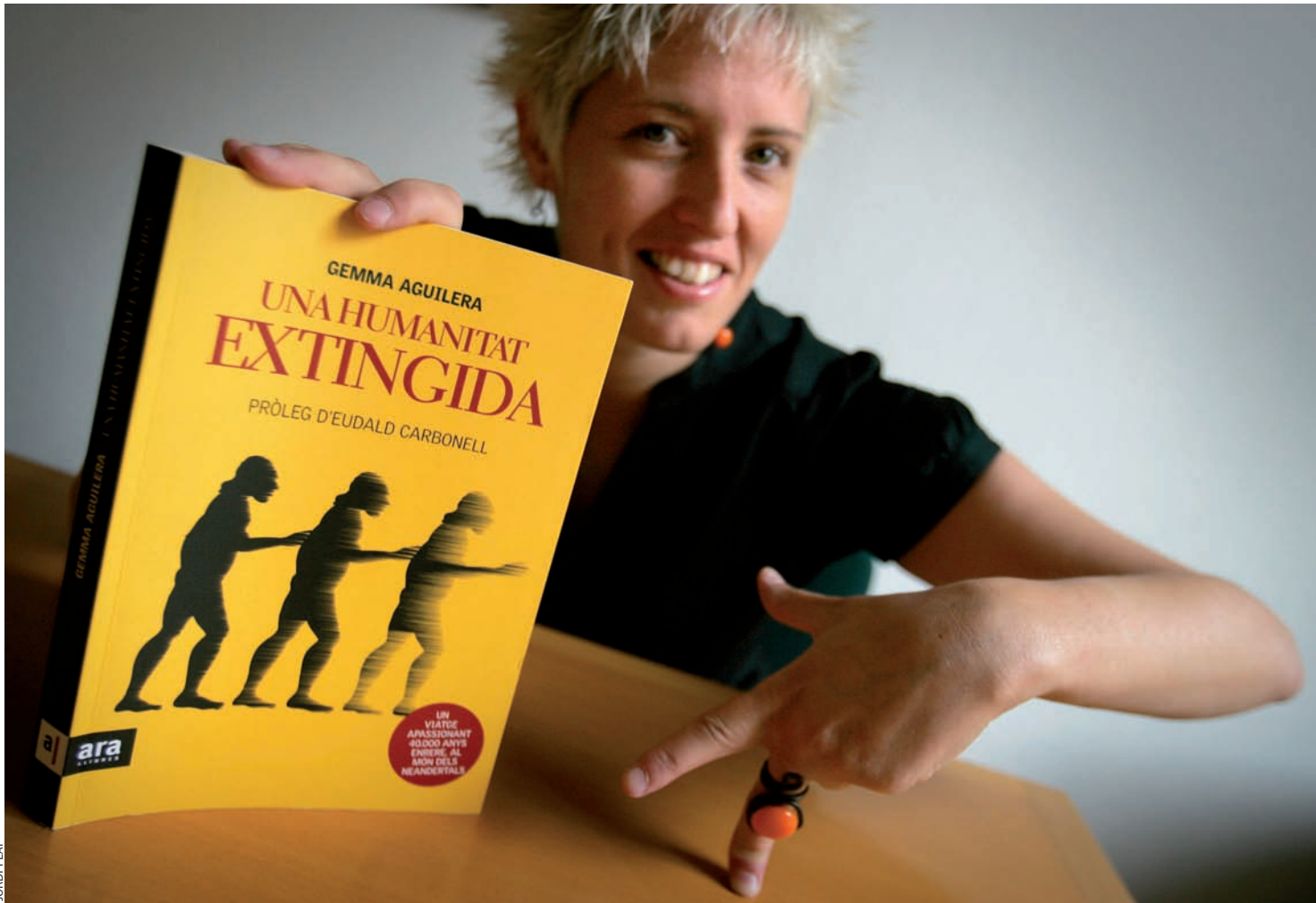
—Penseu que va canviant la imatge que tenim dels neandertals?

—El 99 % de les pel·lícules i els llibres que tracten aquesta temàtica des de la ficció n'han donat una imatge molt enigmàtica, sense saber si eren ben bé humans o no, si es comportaven com nosaltres o no... S'ha transmès la idea que eren primitius, lletjos, mal fets, encorbats... i això ha perdurat des que es van descobrir les primeres restes, el 1856. Tot i que les investigacions científiques han desmentit aquest mite de l'home misteriós.

—I salvatge. Parleu, per exemple, de la imatge transmesa en obres com ara el famós film *La guerre du feu*, de Jean-Jacques Annaud...

—El problema que hi ha és que costa que les investigacions científiques arribin a la gent del carrer. I normalment, si hi arriba alguna notícia, difícilment s'hi aprofundeix més.

—Heu fet un llibre de divulgació i alhora molt documentat. La primera citació és de Charles Darwin.

“Els neandertals es poden considerar totalment humans”

—Darwin va fer molt per l'home de Neandertal. Sense saber-ho, val a dir, perquè *L'origen de les espècies* va sortir publicat tres anys després que es trobessin les primeres restes de neandertals, quan ni tan sols s'acceptava que poguessin correspondre a un altre home diferent de nosaltres. El fet és que, en plantejar que l'origen de les espècies no era la creació divina, Darwin va obrir la possibilitat —que fins aleshores l'Església negava— que hi pogués haver una altra humanitat.

—Eudald Carbonell us ha escrit el pròleg.

—Sí. N'estic molt satisfeta. Es considera, també en l'àmbit internacional, una

de les persones més importants en aquest tipus de recerca. Com hi ha també altres investigadors, catalans i valencians, que tenen molt de pes internacional. Tot això ho he volgut recollir al llibre. Per mostrar, de passada, que bona part de la investigació que s'ha fet sobre neandertals prové de científics dels Països Catalans.

—El mateix Carbonell explica que aporteu “una magnífica munió de dades científiques i explicacions”. I dels camps més diversos: des de la climatologia fins a l'arqueologia, la genètica...

—He intentat recollir tots aquests àmbits perquè precisament estem parlant d'una qüestió tan immaterial... és una espècie que es va extingir fa 28.000 anys!

Un dels misteris més grans, per exemple, és saber per què van desaparèixer. S'hi barregen factors de tota mena i cadascú dóna arguments des del seu camp científic: des que no es van saber adaptar a la climatologia del moment, fins al fet que no tinguessin un sistema immunitari per a virus que havien portat els sàpiens de l'Àfrica... Per això qualsevol resum ha de ser per força multidisciplinari.

—El de la genètica és un camp que obre moltes perspectives...

—Des de fa una dècada, precisament, les investigacions han aprofundit moltíssim en el coneixement dels neandertals. S'ha fet un salt en molts àmbits. És a punt d'acabar-se tot el genoma nean-

dertal, per exemple. La genètica serà la prova més evident de com eren aquests humans.

—**Aquests humans, diu...**

—Sí. Parlo d'humans, clarament. Són diferents de nosaltres, són un altre tipus d'humanitat, però amb les característiques que podem definir com a humanes: tenien una societat molt estructurada (i fins i tot bastant més igualitària del que puguem tenir nosaltres: el paper de les dones i dels homes, per exemple, estava prou ben repartit), tenien pensament simbòlic, sentiments, noció de la vida i de la mort (feien enterraments), cuidaven la gent ferida, tenien sensibilitat artística (no la plasmaven com nosaltres: no van fer mai art en coves, però tenien abillaments i roba...), dominaven el foc... I parlaven: s'ha demostrat que hi ha un gen, el FOXP2, que ells també tenien, i és el de la parla. I anatòmicament hi estaven preparats, per a la parla. Segurament tenien un llenguatge més simple que el nostre, però es comunicaven perfectament, i transmetien la seva cultura... A la llum del que ha aportat la ciència, es poden considerar totalment humans. Ara falta determinar com era exactament aquesta humanitat.

—**Ja heu tret el tema de la seva desaparició... En vam tenir la culpa nosaltres?**

—Els investigadors coincideixen a dir que no hi ha una sola causa de l'extinció, sinó que es va produir per la mala sort que es conjuguessin diversos factors, entre els quals cal comptar la presència dels sàpiens: fins aleshores no havien conviscut amb cap espècie com ells i es van trobar que competíem pel seu menjar, en el mateix camp.

—**Com si haguéssim estat el factor desequilibrador...**

—Exacte. Havien anat avançant al seu ritme i de sobte es van trobar amb una altra humanitat que competia pels recursos i que socialment estava més avançada. La majoria d'investigadors pensen que el nostre èxit va tenir molt a veure amb el fet que tinguéssim unes xarxes socials més àmplies i, per tant, més possibilitats de reproducció. Els neandertals van ser sempre poblacions molt petites. I els sàpiens, a més, es van saber adaptar millor a les novetats. Al canvi de clima, per exemple. I de caceria, per tant.

—**Plantegeu molts dels interrogants**

que actualment té oberts la ciència en aquest camp. Quin és el que des-tacaries?

—Jo crec que mai no s'arribarà a saber si neandertals i sàpiens van tenir descendència: mai no es podrà desmentir del tot ni demostrar que sí. Alguns investigadors, i de prestigi, han arribat a defensar que hi havia híbrids. El fet és que, des del punt de vista genètic, que és el que ho podria determinar, no es pot confirmar de cap de les maneres. De fet, les investigacions més aprofundides en genètica diuen que no hi ha descendència

JORDI PLAY

“Si mai es van trobar neandertals i sàpiens, no sabem com van reaccionar.”

híbrida, que no és possible. Aquesta és una qüestió. Una altra de les que més ens poden fascinar pot ser si hi vam conviure o no. Ja sabem que hi vam coincidir en el temps. I en l'espai, també. Probablement alternant l'ocupació d'un mateix territori. Però no pas compartint-lo en un mateix moment.

—**No hi va haver topades entre ells, per tant?**

—Si mai es van trobar, no sabem com van reaccionar. Potser va ser un xoc cultural molt fort o potser no, potser cadascú va mantenir la seva cultura i no hi va haver influències. La majoria dels investigadors catalans pensen que hi va haver intercanvis culturals, però no se sap en quin grau. El fet és que en els últims neandertals s'observen comportaments que també tenien els sàpiens, elements decoratius... No hi ha, però, cap prova de

violència que pugui sustentar la hipòtesi de topades entre les dues espècies.

—**Si ens trobéssim un neandertal al metro, vestit d'executiu, ens cridaria l'atenció?**

—Crec que seuríem al seu costat tranquil·lament. Nosaltres també tenim anatomies diferents: hi ha gent que té el cap més gran, o les orelles, gent més baixa... Potser ens cridaria l'atenció, però no ens plantejaríem que no fos un home de la nostra espècie. Tenint en compte que, així com nosaltres hem evolucionat de fa quaranta mil anys fins ara, ells també ho haurien fet. Per tant, per a ser justos, l'hauríem de comparar, en tot cas, amb un de nosaltres de fa quaranta mil anys. Però les semblances són moltes. Moltes. I segurament socialment es comportaria com nosaltres.

—**Heu escrit: “Si ens creuéssim amb un neandertal, tindríem mala sort durant tants dies com botons tingués la nostra camisa, i només podríem contrarestar la maledicció tocant un d'aquests botons abans de mirar-lo als ulls. I probablement sentiríem una certa atracció sexual pel personatge.” Ens ho expliquen?**

—[Riu] Això és perquè hi ha una llegenda que diu que els pèl-roigs porten mala sort. I que, a més a més, són atractius. Faig aquest joc per introduir el tema de l'aparença: si fins fa poc es pensava que els neandertals eren una mena de micos peluts, ara ja sabem, per la genètica, que eren pelats com nosaltres, de pell blanca i amb els cabells entre rossos i pèl-roigs.

—**En tot cas, els de pell fosca...**

—...érem els sàpiens, sí: els africans que vam arribar al territori neandertal: ells eren l'espècie autòctona d'Europa.

—**Assumirem finalment, els Homo sapiens, que no som tan especials com ens pensàvem?**

—Bé, això no ho sé. També pot ser interessant perdre l'exclusivitat, saber que no som els únics, que hi ha hagut més gent al món. I aplicar-ho a la vida diària: assumir que no som el centre de l'univers. A més, ells tenen al currículum gairebé tres-cents mil anys d'història. Ens en porten uns quants d'avantatge. Encara ha de passar temps per veure qui ha estat una humanitat més sòlida. De moment, són ells els que guanyen.

Núria Cadenes